

CCUS w aktualizacji Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu (KPEiK)

KOMENTARZ KANCELARII KUBAS KOS GAŁKOWSKI

W październiku 2024 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) przedstawiło do konsultacji projekt aktualizacji KPEiK (aKPEiK) na lata 2021–2030. Dokument ten opracowywany został na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu. Państwa członkowskie UE są zobowiązane do przekazania aktualizacji KPEiK co 5 lat (art. 3) oraz opracowania nowego KPEiK co 10 lat (art. 14). Upoważnienie w tym zakresie jest ponadto zawarte w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (art. 15ab), zgodnie z którym minister właściwy do spraw energii, we współpracy z ministrem właściwym do spraw klimatu, opracowuje zintegrowany krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) 2018/1999. KPEiK obejmuje bardzo szeroki wachlarz zakres zagadnień – od zużycia surowców i energii oraz emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych sektorach gospodarki, po skutki makroekonomiczne.

Warto podkreślić, że jest to pierwsza aktualizacja KPEiK przygotowywana przez Polskę po wejściu w życie rozporządzenia (UE) 2024/1735 z dn. 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie (tzw. Net Zero Industry Act). Rozporządzenie to definiuje CCS oraz technologie transportu i wykorzystania CO₂ jako technologie neutralne emisyjnie oraz ustanawia m.in. cele na poziomie UE w zakresie rocznej ilości zatłaczanego CO₂. Dodatkowo, w lutym 2024 r., został opublikowany komunikat KE „W kierunku ambitnego przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla w UE”, zgodnie z którym Państwa członkowskie powinny włączać do swoich zaktualizowanych KPEiK ocenę potrzeb w zakresie wychwytywania i zdolności składowania CO₂ oraz określić działania wspierające wdrażanie łańcucha wartości CCS.

Aktualizacja KPEiK wskazuje na rolę, jaką w dekarbonizacji sektora energetycznego – obok rozwoju źródeł jądrowych oraz OZE – może odegrać popularyzacja technologii CCS (wychwyt, składowanie CO₂) oraz CCU (wychwyt i wykorzystanie CO₂). Zwrócono uwagę, że potencjał tej technologii elektrowni gazowych (zwłaszcza nowych bloków), czy jednostek biomasowych i biogazowych (bio-CCS lub BECCS). W aKPEiK nie wskazano w tym kontekście bloków węglowych, których dalsza eksploatacja może okazać się jednak konieczna, zwłaszcza w przypadku opóźnień w realizacji pozostałych kierunków dekarbonizacji. Zastrzeżenia merytoryczne może budzić wskazywanie w aKPEiK na technologie bezpośredniego wychwyty CO₂ z powietrza (DACCS), które ani nie mają nic wspólnego z sektorem energetyki, ani też z uwagi na stopień zaawansowania technicznego nie powinny być rozpatrywane jako alternatywa dla wychwyty CO₂ ze źródeł wytwórczych.

Projekt aKPEiK wprost zakłada natomiast, że najprawdopodobniej rozwiązania CCS/CCUS znajdą szybciej zastosowanie w sektorze przemysłu, niż w energetyce. Chodzi tu o sektory generujące tzw. trudne do uniknięcia emisje CO₂, do jakich tradycyjnie zalicza się przemysł cementowy, stalowy czy chemiczny (choć listę tę można uzupełnić np. o sektor wapienniczy). W tym kontekście w ramach celu 1.2.4. „Redukcja emisji GC w przemyśle” w aktualizacji KPEiK wskazano, że dążeniu do redukcji w zakresie emisyjności gazów cieplarnianych w sektorze przemysłu sprzyjać powinny dodatkowe cele dotyczące m.in. zapewniania warunków rozwoju technologii CCS i CCU. Cele te nie zostały jednak sformułowane w konkretach, podobnie jak brak w aKPEiK prognozy emisji z podziałem na podsektory przemysłu. Omawiając potencjał dla rozwoju CCS i CCU w przemyśle aktualizacja KPEiK słusznie wskazuje natomiast na szereg determinant decyzji inwestycyjnych w projektach CCS/CCU, do których zaliczyć należy m.in. koszty alternatywne uprawnień w systemie ETS, ceny paliw i energii elektrycznej, a także dostępność innych mechanizmów redukcji emisji. Podkreślono, że wyzwaniem dla rozwoju projektów CCS są wysokie koszty budowy infrastruktury, potencjalna i realna dostępność infrastruktury magazynowej i transportowej CO₂ oraz konieczność koordynacji w ramach całego łańcucha wartości.

Wreszcie nie sposób pomijać także kryterium akceptacji społecznej, zwłaszcza w przypadku lokowania miejsc składowania CO₂ na lądzie.

Niewątpliwie pozytywnym elementem a KEPIK jest zapowiedź sformułowania krajowej strategii rozwoju zarządzaniem sekwestracją dwutlenku węgla i jego wykorzystaniem w gospodarce, wypracowania ram prawnych umożliwiających rozwój technologii w Polsce oraz określenie mechanizmów wsparcia dla rozwoju technologii. Są to niewątpliwie trzy podstawowe problemy wymagające jak najszybszego rozwiązania dla umożliwienia wdrożenia CCS/CCU w Polsce na szerszą skalę. Pożądane jest zwłaszcza jak najszybsze przyjęcie strategii dekarbonizacji, np. jako polityki publicznej w rozumieniu ustawy z dn. 6 grudnia 2006 r. zasadach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz dokończenie prac legislacyjnych w zakresie tzw. rozporządzenia lokalizacyjnego i innych zidentyfikowanych już barier prawnych.

Warte podkreślenia jest również, że w aKPEiK jako Działanie 79 wskazano „Kontrakty różnicowe dla redukcji CO₂ oraz inne działania wspierające komercyjne projekty CCS i CCU.”. Działanie to obejmuje przygotowanie finansowego instrumentu wsparcia dla instalacji redukujących emisje CO₂ (ang. carbon contracts for difference). Działanie obejmuje również ponadto inne działania wspierające technologię wychwytywania i wykorzystania CO₂ (CCU), a także budowy i eksploatacji instalacji do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS), w tym także projekty badawcze, edukacyjne.

Pierwotnie tekst ukazał się: CIRE, 30.11.2024